

Nr 481.

Av herr Sandström, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 223, angående statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande befattningshavare, vilka vid upphävande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas.

I en till riksdagen avlämnad proposition Nr 223 har Kungl. Maj:t begärt, att riksdagen måtte bevilja årlig gottgörelse till vissa befattningshavare i tre stadssamhällen — däribland Örnsköldsvik — vilka i och med dessa samhällens förläggande under landsrätt måste lämna sina hittills innehavande befattningar i dessa städers tjänst.

Vad då särskilt beträffar Örnsköldsviks stad, så hava dess stadsfullmäktige kraftigt bestritt, att vid tillämpning av bestämmelserna i lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende sådana förhållanden skulle vara för handen, att denna stad skulle kunna berövas sin egen hittills utövade jurisdiktion och därför motsatt sig en sådan anordning. På grund därav har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 29 maj 1931 och den 19 augusti 1932 låtit länsstyrelsen i Västernorrlands län verkställa utredning rörande Örnsköldsviks återförenande i judiciellt avseende med Ångermanlands norra domsaga jämlikt ovannämnda lags § 3. Utredningen, som enligt länsstyrelsens uppdrag utförts av rådmannen i Sundsvall Gustaf Velander, resulterade i ett av denne den 27 september dagtecknat betänkande, varuti utredningsmannen kommit till det slutresultatet, att stadens förenande med domsagan icke skulle ur rättsvårdens eller andra synpunkter vara förenat med olägenheter för domsagan, att en sådan förening med avseende å rättsskipningen näppeligen kunde sägas medföra enbart fördelar för stadens vidkommande, att — huru än stadens förvaltning efter en sådan förening anordnades — densamma måste medföra ökad ekonomisk börda för staden samt att genom en sådan förening ökade utgifter jämväl komme att uppstå för statsverket.

Med anledning av denna officiella utredning hava såväl stadsfullmäktige i Örnsköldsvik som länsstyrelsen i Västernorrlands län var för sig som sin mening uttalat, att de i lagen den 17 juni 1932 stadgade förutsättningar icke föreligga för den ifrågasatta förändringen.

Till bemötande av utredningsmannens uppgifter och slutsatser har inom justitiedepartementet upprättats en promemoria, dagtecknad den 15 januari 1934, vilken på sin tid delgivits såväl länsstyrelsen som

vederbörande stadsfullmäktige, vilka i förnyade yttranden icke därav föranletts att frågå sin tidigare uttalade uppfattning.

Slutligen har Svea hovrätt avgivit ett utförligt utlåtande i ärendet, varvid hovrätten kommit till väsentligt andra resultat än den på sin tid avgivna officiella utredningen. Hovrätten har kommit till den slutsatsen, att, om bland annat en del ifrågasatta lagändringar komme till stånd, sammanslagningar utan tvivel komme att bli till gagn för rättsskipningen i staden, varjämte hovrätten även som sin åsikt uttalat, att förändringen icke skulle komma att medföra ökad ekonomisk börda för staden.

Stadsfullmäktige i Örnsköldsvik hava dock genom utsedda kommitterade bestritt detta hovrättens utlåtande och fortfarande hävdad, att staden genom den föreslagna förändringen skulle komma att tillskyndas en årlig merkostnad, numera uppskattad till kr. 10.367:36.

Departementschefen har i propositionen, med underkännande av utredningsmannens, stadens stadsfullmäktiges samt länsstyrelsens i Västernorrlands län intagna ståndpunkt, biträtt hovrättens uttalade uppfattning och förty förklarat sig beredd och oförhindrad att föreslå Kungl. Maj:t utfärda föreskrift om stadens förenande med domsagan samt med anledning därav föranlett Kungl. Maj:t att till riksdagen avlåta förevarande framställning.

För min del måste jag säga, att jag vid studium av alla de akter, som i den kungl. propositionen relaterats och åberopats icke blivit övertygad om, att sådana förhållanden äro för handen, att ett tvångsvis förläggande i judiciellt hänseende av Örnsköldsviks stad till Ångermanlands norra domsaga står i god överensstämmelse med åberopade lag av den 17 juni 1932.

Här hava stadens styresmän, härutinnan understödda av vederbörande länsstyrelse, under flera år fört en hård men ojämn kamp för att även i fortsättningen få behålla sin egen jurisdiktion. Staden har en livlig handel och sjöfart samt är, ehuru nu ej synnerligen stor, dock stadd i rask utveckling med undan för undan ökande folkmängd. Då det råder en bestämd mening hos stadens innebyggare, att, särskilt på lång sikt, en sammanslagning med landsdomsagan kommer att lända staden till men, förefaller det mig, att en sådan strävan från stadens sida bör mötas med sympati och förståelse. Pudelns kärna torde väl dock bestå däruti, vilka som hava rätt, de som påstå, att omläggningen kommer att medföra högre kostnader för staden eller de, som hävda en däremot motsatt uppfattning. I detta hänseende torde man med visst fog kunna säga, att någon riktig klarhet ännu ej vunnits. Någon övertygande motbevisning mot stadens slutliga uppgifter i detta hänseende, så sent framförda som den 10 februari innevarande år, har icke ännu presterats. Målet kan på denna punkt knappast

anses som avslutat. Påstående står fortfarande mot påstående och saken förefaller högeligen tvivelaktig. Men i tveksamma fall bör man icke handla utan hellre vila på hanen.

Det är ju ej heller någon viktig fråga för staten detta, om denna livliga sjöstad kommer under landsrätt eller icke, varemot det utom varje tvivel är av synnerlig stor betydelse för staden, huru denna fråga avgöres.

Då nu frågan bragts under riksdagens prövning i så måtto, att riksdagen har att uttala sig, om den vill bevilja de äskade årliga ersättningarna till tvenne stadens rådmän, anser jag det på sin plats att riksdagen ställer sig avvaktande till detta spörsmål såsom varande för tidigt väckt. Riksdagen bör enligt mitt förmenande uttala, att den på sakens nuvarande ståndpunkt ej anser sig böra bevilja de ifrågasatta pensionerna, då det ännu ej kan anses klargjort, att laga rätt till stadens läggande under landsrätt föreligger.

Med stöd av det sagda tillåter jag mig alltså framställa,

att riksdagen måtte avslå punkten 2 i Kungl. Maj:ts proposition nr 223, som innehåller äskande om beviljande av en årlig gottgörelse av 150 kronor till en var av rådmännen Carl Gustaf Lindgren och Carl Kusoffsky i Örnsköldsviks stad.

Stockholm den 6 april 1937.

Nils V. Sandström.